

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23460

Aşağıdaki soruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN

İzmir Milletvekili

Ankara'nın Gölbaşı ilçesi hızla artan nüfusunun yanında, verimli ovaları, binlerce kuşu barındıran gölleri ve rekreasyon alanlarının yanı sıra Solfasol Gazetesi'nden Aykut Alyanak'ın haberinin de gösterdiği gibi devasa büyüklükte bir kömür ocağı projesi ile de gündem olmaktadır.

Çayırhan'daki linyit ocağının olumsuz etkileri ortadayken Gölbaşı'nda açılacak olan linyit ocağının, bölgedeki hassas sulak alanları ve tarım arazilerini tehlikeye sokacağı ve ilçeye dair bütün gelişme planlarını da sekteye uğratacağı gerçeğini önümüze getirmektedir.

Türkiye Paris İklim Antlaşması'na imza atmıştır ve iklim krizinin birincil nedeni olan fosil yakıtların kullanımını kademeli olarak azaltacağını taahhüt etmiştir. Buna rağmen onay verilen yeni termik santral projeleri ve hızla çoğalan kömür madenleri bu taahhüdü boşa çıkarmaktadır.

İç Anadolu'daki tarım alanları, meralar, göl ve sulak alanların geleceği yanlış tarım politikaları ve artan kuraklık nedeniyle tehlike altındadır. Konya Ovası'nda hızla artan obruklar, Seyfe Gölü, Tuz Gölü, Meke Gölü gibi kuruyan pek çok sulak alanlar bunun örnekleridir. Ankara'da varlığını koruyan Mogan ve Eymir gölleri hem yaban hayatı açısından hem de kentin nefes alan noktaları olmaları açısından önemlidir.

Gölbaşı Özel Çevre Koruma alanına 10 km ve Mogan gölüne 20 km mesafede Yıldızlar SSS Holding tarafından işletme ruhsatı verilen alanda düşük kalitede linyit kömürünün çıkarılması ve Eskişehir Mihaliççik ilçesinde, yaklaşık 200 km mesafede bulunan Yunus Emre termik santraline taşınması planlanmaktadır. Mogan ve Eymir göllerinin su toplama havzası içinde bulunan kömür ocağı projesi aynı zamanda Kırıklı Köyü ile Selametli Köyü başta olmak üzere civar köylerin de tarım ve mera arazilerini tahrip edecek, su kuyularını yok edecek, benzer örnekler de göz önünde bulundurulduğunda ekonomisi biten köylerin hızla ortadan kalkacağı açıktır. Bu köyler toprak ve mera bakımından zengin köyler olup binlerce yıldır devam eden üretimlerinin yok edilmesi hem ülkemizin gıda güvenliği açısından çok büyük risk oluşturmakta hem de yer altı su varlıklarının kirlenmesi/yok olması varolan kıt su varlıklarının korunması hakkında iklim krizine karşı ülke bazında oluşturulan hazırlık programlarına ters düşmektedir. Proje sahasının çok yakınında bulunan Tepeyurt, Mahmatlıbahçe, Soğulcak, Bezirhane, Karagedik köylerinin de bu tahribattan birincil derecede etkileneceği hesaplanmaktadır.

Faaliyete geçmesi halinde bölgede maden çıkarma ve taşınma işlemi nedeniyle oluşacak toz bulutları kilometrelerce geniş alandaki tarla ve meralara zarar verecek, bölgede

yaşayan insanlar ve hayvanların temiz havaya ulaşma hakları ellerinden alınacak, yaşanan su kıtlığı katlanarak artacak, mevcut yeraltı su akiferlerini bozacak ve Mogan ve Eymir Göllerini besleyen derelere maden sahasından karışacak atık suları bu iki gölün kirlenmesine ve barındırdığı kuş yaşamı açısından A sınıfı olarak tescillenmiş olan Mogan gölünün sucül ekosisteminin tahribatına neden olacaktır. Bunun yanı sıra ruhsat alanı içinde ve yakın çevresinde tarihi höyükler (tümülüs) bulunmaktadır. Proje sahası altında ise tarihi buluntuların olma olasılığı yüksektir. Projede ise buna yer verilmemiştir. Tarihi dokuya verilecek zararların açık olduğu projede bunun bahsinin geçmemesi de kabul edilebilir değildir.

Mevzu bahis proje Yıldızlar SSS Holding'in sahibi olan Sebahattin Yıldız'ın kendi adına başvurusunu yaptığı kömür ocağı kanunlardaki boşluklardan yararlanarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan hızlıca onay almıştır. Söz konusu maden sahası yaklaşık olarak 1.100 hektar yani 11.000 dönüm araziye kaplamaktadır fakat şirket, ruhsatın sadece 24,93 hektar yani 25 hektarın altında göstermiştir ve başvuruyu küçük bir işletme olarak yapmışlardır. Böylelikle ÇED sürecinden kaçmış ve hukuka açıkça aykırı proje tanıtım dosyası ile 'ÇED Gerekli Değildir' kararı almıştır. Oysa proje tanıtım dosyasına göre önümüzdeki yıllarda maden ruhsat sahasının tamamının kullanılacağı ifade edilmiştir. Şirket Bakanlığa verdiği tanıtım dosyasında toplamda 11 bin dönüm arazi üzerinde hızla genişleyen şekilde yılda ortalama 500 bin ton linyit çıkaracaklarını ve 24 yıl boyunca toplam 12,5 milyon ton linyite ulaşmayı hedeflediklerini eklemiştir. Hal böyle iken alanın 24,93 hektar gösterilmesinin ÇED sürecini atlatmak için olduğu ve bu durumda ÇED Gerekli Değildir kararı verilmesinin hukuka aykırı olduğu açıktır. ÇED raporu hazırlanması ve ÇED sürecinin işletilmesi gerektiği açık olan proje için kasıtlı olarak kapasitenin düşük gösterilmesi hakkın kötüye kullanılması olup yalnızca bu sebeple dahi ÇED Gerekli Değildir kararı verilmesi açıkça hukuka aykırıdır.

Karagedik, Dikilitaş, İkizce, Oyaca köyleri ile Haymana ve Polatlı'ya bağlı köylerin olası taşıma hattı üzerinde olduğunu ve günde en az 100 adet kamyonun olumsuz etkisinde kalarak çevre tahribatı ve trafik terörüne maruz bırakılacakları ve mevzuata aykırı olarak mevcut köy yollarını kullanacakları açıktır. Buna rağmen bu projeye Ocak 2024'te "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Tüm bu hususlar PTD içeriği ile sabitken, Sayıştay'ın raporunda da hususa değinilmiş, bakanlığınız uyarılmışken proje için hangi nedenlere dayanarak 'ÇED Gerekli Değildir' kararı verilmiştir? Projenin ÇED sürecine tabi tutulmadan hukuka aykırı biçimde gerçekleşmesine neden göz yumulmuştur?
2. Ruhsat alanı içinde ve çevresinde "tarihi höyükler" (tümülüs) bulunmaktadır. Projede ise buna yer verilmemiştir. Bakanlığınız bu konu hakkında bir hukuki yaptırımda bulunacak mıdır? Konuya ilişkin tasarrufunuz nedir?
3. Paris İklim Antlaşması'nda imzamız bulunmasına rağmen yeni fosil yakıt madenlerine hangi gerekçe ile onay verilmektedir?
4. Mogan ve Eymir Gölleri su toplama havzası içerisinde kalacak olan bu işletmenin ekosisteme vereceği zararlara ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu çalışmanın içeriği nedir?
5. Proje bölgesi ve yakın çevresinin barındırdığı zengin flora ve fauna hakkında ilgili kurumlarınızın yapmış olduğu bilimsel çalışmalar nelerdir?

6. Bu işletme özelinde, Kırıklı ve Selametli köylerinin, genişleyecek olan kömür madeni nedeniyle erozyon, tarım, hayvancılık ve su varlıkları açısından uğrayacağı olumsuz etkiler Bakanlığınızca araştırılmış mıdır? Araştırıldıysa hangi sonuçlara ulaşılmıştır?
7. Bu işletme özelinde olası taşıma hattı üzerinde bulunan Karagedik, Dikilitaş, İkizce, Oyaca köyleri ile Haymana ve Polatlı'ya bağlı köylerin uğrayacağı olumsuzluklara ilişkin Bakanlığınızca bir çalışma yürütülmüş müdür? Yürütüldüyse sonuçları nelerdir?
8. Projede belirtildiği üzere olası taşıma hatlarının mevzuata aykırı bir şekilde mevcut köy yolları üzerinden yapılması konusuna dair bakanlığınızın bir tesbiti ve çalışması olmuş mudur?
9. Yunus Emre Termik Santrali filtrasyon sistemi altyapısının teknik özellikleri nelerdir? 2020'de yürürlüğe giren çevre mevzuatı yükümlülüklerine uygun mudur?
10. Bahsi geçen sahada çıkarılacak linyitin kalorisi ve içeriği hakkında bir araştırma yapılmış mıdır? Kömür içindeki kül, kükürt gibi çevreye zararlı maddelerin oranı nedir?
11. Bu bölge özelinde yeraltı ve yerüstü su varlıklarının kirlenmesinin, düzeninin değişmesinin ve hatta yok olmasının önlenmesine dair bakanlığınızın herhangi bir çalışması var mıdır? Varsa bu çalışmanın ayrıntıları nelerdir?
12. Ankara'nın gelişme aksında bulunan ve açılan veya planlanmakta olan yeni imar alanları, üniversite yerleşkeleri, yeni rekreasyon alanlarıyla ve hızla büyüyerek modernleşen haliyle gelecek vaadeden Gölbaşı ilçesinde açılacak linyit madeninin kentte yaratacağı ekolojik, ekonomik ve sosyal etkilerinin ilgili kurumlarca analizi yapılmış mıdır? Mevcutsa bu çalışmalar nelerdir?